

Mrakodrap č. 21

Okolí někdejší světové obuvnické metropole jistě skýtá množství nádherných tipů na výlety, samotné město Zlín však nabízí také několik zajímavostí. Jednou z nich, již zdaleka viditelnou, je zlínský mrakodrap č. 21.

TEXT A FOTO: VOJTĚCH PAVELČÍK

Mrakodrap najdete v samotném středu Zlína, na třídě Tomáše Bati, v areálu někdejší továrny Baťa (později Svit), a jistě ho ani zdaleky nepřehlédnete. Spojení Zlína s dnes již legendárním a bezesporu geniálním podnikatelem Tomášem Baťou (a jeho nástupcem Janem Antonínem Baťou) je v tomto městě patrné na každém kroku. Typická baťovská architektura vtiskla městu dnes již nezaměnitelný vzhled a k symbolům tohoto fenoménu patří určitě i mrakodrap č. 21.

Druhá nejvyšší budova v Evropě

Pojmenování „mrakodrap“ může v dnešní době působit trochu nepatřičně, ale je třeba mít na zřeteli, že ve své době šlo o druhou nejvyšší budovu v Evropě. Mrakodrap byl vystavěn v letech 1936–38 z iniciativy Jana Antonína Bati (tehdejšího ředitele firmy) dle projektu ing. arch. Vladimíra Karfíka. Jedná se o jedno z vrcholných děl předválečné československé funkcionalistické architektury a mrakodrap byl budován jako nové správní centrum a sídlo vedení společnosti Baťa. Budova má 17 podlaží a výšku 77,5 metru a je vystavěna v duchu

Stavba: 1936–1938
Počet podlaží: 17
Cena: 8 810 410 Kčs
Zastavěná plocha: 1 850 m²
Architekt: Vladimír Karfík
Adresa: třída Tomáše Bati 21, Zlín

modulového systému užitého u všech staveb firmy Baťa, tedy na půdorysu budovy 3 x 13 polí o rozměrech 6,15 x 6,15 metru. Označení budovy číslem 21 vychází ze zavedeného systému inspirovaného americkým způsobem značení budov a udává přesnou polohu budovy v areálu závodu. Právě z důvodu maximální efektivity práce, úspory času, efektivity provozu budovy a úspory stavebního místa byl přijat návrh výstavby výškové budovy oproti původní přestavbě tří již dříve používaných kancelářských budov. Pro dopravu osob mezi patry slouží tři velkokapacitní rychlovýtahy a dva oběžné výtahy (zvané též páternoster).

Osud mrakodrapu č. 21 a celého areálu někdejšího podniku Baťa byl po roce 1989 nejistý. Areál se začal po částech rozprodávat a chátral. Mrakodrap však nakonec našel své nové využití a po rozsáhlé rekonstrukci se v roce 2004 stal sídlem krajského a finančního úřadu. Široká veřejnost může budovu navštívit kdykoli v době provozu příslušných úřadů, restauraci a kavárnu na terase budovy pak v době její otevírací

doby. Pro zájemce o budovu samotnou i o historii značky Baťa jsou v mrakodrapu zajímavé hned tři lokality, které stojí za návštěvu.

Stálá expozice ve 2. etáži

V druhé etáži, tedy v přízemí, se nachází vchod do budovy. Je zde instalována volně přístupná expozice o mrakodrapu č. 21 a architektu Vladimíru Karfíkovi. V několika boxech s posuvnými panely se dozvíte základní informace související s výstavbou a rekonstrukcí budovy i s prací a životem architekta Karfíka. Ke zhlédnutí je zde i originální klimatizační strojovna, která sem byla přemístěna z 8. patra budovy. Stejný stroj byl původně umístěn na každém patře a sloužil k vytápění i chlazení budovy. Dominantou a hlavním tahákem expozice je pojízdná kancelář šéfa podniku vestavěná do výtahu o rozměrech 6 x 6 metrů. Šéf firmy tak mohl se svou kanceláří zavítat do každého z 16 pater budovy. Výtah však byl dokončen až v průběhu 2. světové války, a tak nebyl J. A. Baťou nikdy používán. Při zvláštních příležitostech je možné se tímto speciálním výtahem dokonce svést, a to až na 16. etáž – na terasu. Originální pohon výtahu je po rekonstrukci stále funkční.

Ředitelská 8. etáž

Toto patro je dnes užíváno finančním úřadem a je tedy přístupné pouze v jeho provozní době. Celé patro se zachovalo téměř v originální podobě a po citlivé rekonstrukci si zde připadáte doslova jako ve filmu pro pamětníky. Na tomto patře byly původně umístěny kanceláře ředitelů jednotlivých sekcí koncernu Baťa. Svou kancelář zde měl i Jan

Nadčasové řešení interiérů působí moderně i dnes.

Antonín Baťa. Jednotlivé kanceláře veřejnosti přístupné nejsou, ale chodba táhnoucí se celým patrem ano. Na chodbě je možno si v prosklených vitrínách prohlédnout 14 panelů s expozicemi nazvanými „Ředitelna firmy Baťa“ a „Ideální město firmy Baťa“. V čele chodby stojí busta Tomáše Bati, která zde byla odhalena v roce 2007.

Vyhlídková terasa v 16. etáži

Na střeše mrakodrapu, tedy v 16. etáži budovy, se nacházela vyhlídková terasa s odpočinkovou zahradou, záhony květin a jezírkem s vodotryskem. I dnes je zde vyhlídková terasa, její plocha se však zmenšila na úkor skleněné vestavby zasedací místnosti krajského úřadu a kavárny. Z terasy se vám nabídne pohled na Zlín i celé okolí, a to včetně areálu někdejších Baťových závodů. Nepřehlédnutelné jsou kolonie rodinných domků stavěných firmou Baťa pro její zaměstnance, na okolních stránkách jich najdete stovky. ■

Tento článek vyšel také v časopise Turista č. 3/2014.

Soutěž o předplatné

Odpovězte na soutěžní otázku a vyhraje roční předplatné časopisu Turista!

Na titulní straně Turisty vidíte jedno z nejkrásnějších míst středních Čech:

- A) Mníšek pod Brdy B) Buštěhrad
C) Svatý Jan pod Skalou

Odpověď zadejte do příslušného formuláře na www.cdprovas.cz do 18. prosince. Tři správné odpovědi odměníme ročním předplatným časopisu Turista.

Legendární pojízdná kancelář šéfa podniku Baťa.